

מועצה אזורית
עמק-זרעאל

ת.ד. 90000 עפולה 1812003 טל. 04-6520111
כתובתנו באינטרנט: www.eyz.org.il

יום הויכוחון לחללי מערכות ישראל

ויס העצמאות

השעי"ד

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל

ייעודו של יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל הוא התייחדות של אזרחי ישראל עם זכר הטפלים במערכות ישראל, אשר בזכות הקרבתם המדינה קיימת. יום זה מצוין מדי שנה בשנה בדי' באייר או בסמוך לתאריך זה, ותמיד יום אחד לפני יום העצמאות, כדי לסמל ולהדגיש את הקשר שבין הטפלים ומסירות נפשם ובין תקומת מדינת ישראל.

בשנים 1949-1950 התקיימו ימי הזיכרון לחללי מלחמת הקוממיות ביום העצמאות עצמו, והיחידה להנצחת החייל שבמשרד הביטחון, בשיתוף עם צה"ל, קבעה את סידורי האזכרות בבתי הקברות הצבאיים. אולם שילובם של האבל והאזכרות בשמחת העצמאות יצרה אווירה מכבידה מבחינה רגשית, ומשום כך הועלו הצעות אחדות בנגע למועד הראוי לקיים בו את יום הזיכרון. בדיון הציבורי בטשא זה ניתן משקל מכריע לעמדת המשפחות השכולות. אלו תבעו, באמצעות נציגיהן, לקיים יום זיכרון כללי וארצי. בינואר 1951 הקים שר הביטחון דוד בן גוריון את המועצה הציבורית להנצחת החייל, שהייתה שותפה להתוויית הדרכים להנצחת הטפלים. המועצה המליצה שיום ד' באייר- יום אחד לפני יום העצמאות- יהיה "יום הזיכרון הכללי לגיבורי מלחמת הקוממיות". והצעתה זו אושרה בממשלה לקראת יום הזיכרון השלישי. לקראת יום זיכרון זה גיבשה ועדה מיוחדת- שחבריה היו ראש היחידה להנצחת החייל שבמשרד הביטחון וחברים במועצה הציבורית להנצחת החייל- גם את מנהגיו של היום, ובהם צפירת דומייה, הדלקת נרות זיכרון, תפילות, טקסים בבתי הקברות הצבאיים, אמירת "יזכור", טקסים בבתי הספר ושידורי רדיו מיוחדים, ובהם קריאת דברים על אודות הטפלים וקטעים מכתביהם. עקרונית תוכניים אלו מתקיימים עד היום.

אירועיו של יום זה נפתחים בצפירת דומייה של דקה אחת הנשמעת בשעה 20:00 ברחבי הארץ. הטקס הממלכתי הפותח את יום הזיכרון נערך מדי שנה בשנה ברחבת הכותל המערבי בירושלים, במעמד נשיא המדינה והרמטכ"ל. עצרות התייחדות נספחות נערכות ברחבי המדינה. למחרת בשעה 11:00 נשמעת ברחבי הארץ צפירת דומייה של שתי דקות, ואחריה נערכים טקסי זיכרון ממלכתיים בכל בתי-הקברות הצבאיים, בהשתתפות המשפחות השכולות, אישי ציבור ונציגי הממשלה, המשטרה וכוחות הביטחון. טקס הזיכרון המרכזי נערך בחלקה הצבאית בהר הרצל. בשעה 13:00 נערך טקס יום הזיכרון הממלכתי לחללי פעולות האיבה באנדרטה המרכזית לזכרם בהר הרצל בירושלים.

יום העצמאות

יום העצמאות חל בדרך כלל ביום ה' באייר, יום ההכרזה על הקמת מדינת ישראל בסיום המנדט הבריטי.

ההכרזה על הקמת המדינה נעשתה תוך כדי מלחמת העצמאות, שפרצה על רקע דחיית מדינת ערב והוועד הערבי (הפלסטיני) העליות את תוכנית החלוקה של ארגון האומות המאוחדות (החלטת העצרת הכללית של האומות המאוחדות 181, שהתקבלה ב-29 בנובמבר 1947) ונמשכה עד ינואר 1949.

ביום ה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948, קרא דוד בן גוריון בבית דיזינגוף בתל-אביב את מסמך ההכרזה על הקמת מדינת ישראל (המכונה "מגילת העצמאות") וחתם עליו עם חברי מועצת העם. בהכרזה תיאור תולדות העם היהודי ומאבקו לחידוש חייו המדיניים וההכרזה וההכרה הבין-לאומית בזכותו זו, הכרזה על הקמת מדינת ישראל, הצהרה על העקרונות שינחו את המדינה ופנייה לאו"ם, לתושבים הערבים של המדינה, למדינת ערב וליהדות הגולה.

יום העצמאות מעוגן בחוק יום העצמאות, התש"ט 1949, שפורסם בספר החוקים של מדינת ישראל ב-13 באפריל 1949. הוא חל תמיד יום לאחר יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

אירועי החג

בערב יום העצמאות נערך בהר הרצל בירושלים טקס הדלקת המשואות, טקס ממלכתי במעמד יושב-ראש הכנסת המסיים את אירועי יום הזיכרון ופותח את יום העצמאות. בטקס נכללים גם הופעות אומנותיות ומופע דגלנים והוא מסתיים במפגן זיקוקי די-טר ממקום הטקס.

בליל החג מוצבות במרכזי הערים במות בידור והמוני חוגגים צופים במופעים ובמפגני זיקוקין די-טר.

בבוקר החג עורך נשיא המדינה קבלת פנים לחיילים מצטיינים ובצהריים נערך בתיאטרון ירושלים חידון התנ"ך העולמי לטער. אירועי היום הממלכתיים נעלים בטקס הענקת פרס ישראל. במהלך החג פותחים רבים ממחנות צה"ל את שעריהם ומציגים בפני המבקרים כלי נשק ואמצעי לחימה שבשימוש צה"ל. בבתי כנסת רבים נערכת תפילה חגיגית ואומרים הלל ותפילה לשלום המדינה.

פעילות לשכבות ד'-ו'

על מאבק וגבורה (עיבוד מתוך אתר הטע"ל)

מטרות:

1. החניכים יכירו את המושג "מאבק".
2. החניכים יבינו כי מאבק למען הכלל הוא מאבק ראוי.
3. החניכים יכירו נקודות ציון במאבק להקמת מדינת ישראל- הקרב על גבעת התחמושת.
4. החניכים יעמדו על המשמעות של יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל- התייחדות עם זיכרון הטפלים אשר הקריבו את חייהם למען קיומה של מדינת ישראל.

מהלך הפעילות:

חלק א'

1. יש לחלק את הקבוצה לזוגות ולתת לכל זוג דף ריק, כאשר ההנחייה לזוגות היא להכין רשימה של דברים שמפריעים או הפריעו להם בחיים (אפשר גם לצייר במקום לכתוב). אם החניכים נתקעים יש לעזור להם ותת להם דוגמאות (שנותנים להם שיעורי בית, שמתעללים בחיות, שהאחים הגדולים שלהם מחליטים מה רואים בטלוויזיה וכו').

2. דיון:

- ❖ אלו דברים מפריעים לכם בחיים?
- ❖ מה אתם מוכנים לעשות למען דברים שמפריעים לכם?
- ❖ האם אתם מוכנים להיאבק על זה?
- ❖ כיצד תעשו זאת?

חלק ב'

1. יש לפזר על הרצפה פתקים המכילים דוגמאות למאבקים (נספח א') ולבקש מהחניכים לחלק את הפתקים (על הרצפה) לשתי קטגוריות מרכזיות ע"פ דעתם.
2. שאלו את החניכים: האם אתם מכירים מאבקים שנעשו למען הכלל? (ניתן להתייחס גם למאבקים של אחרים ולא למאבקים שהחניכים עשו בעצמם). ספרו לחניכים: חוץ מהמאבקים האישיים למען הדברים שאנו רוצים להשיג או לשנות יש עוד סוג של מאבק- מאבק למען הכלל, לדוגמא: "המאבק על הקמתה של מדינת ישראל והגנתה".

חלק ג'

1. מחלקים את החניכים לשתי קבוצות, כאשר לכל קבוצה נתנים חלק אחר של השיר "גבעת התחמושת" של להקת הנח"ל (נספח ב').
2. משמיעים את השיר ומנחים את החניכים להשלים את המילים החסרות תוך כדי הקשבה.
3. ספרו לחניכים את סיפור הקרב על גבעת התחמושת (נספח ג').
4. דיון:

- ❖ עבור מה נאבקו האנשים בשיר?
- ❖ האם הם חשבו על טובתם האישית?
- ❖ למה לדעתכם הם עשו את זה?
- ❖ מה היה קורה אם הם לא היו בוחרים להגן על המדינה ולסכן את עצמם תוך כדי?
- ❖ האם אתם הייתם בוחרים להיאבק עבור משהו שהוא לא רק בשבילכם?

סיכום - מאבק קבוצתי

1. נכין מראש תיבה עם חריץ להכנסת פתקים ועליה נרשום "תיבה למען הכלל". נחלק לכל חניך פתק ועט ונבקש ממנו לכתוב או לצייר משהו שחשוב לו ושהיה רוצה שכל הקבוצה תיאבק עליו ביחד.
2. מכינים את הפתקים לתיבה, בכל פעם מישהו שולף פתק ועורכים הצבעה האם לבחור במאבק קבוצתי זה, עד שיש רוב לאחת ההצעות.
3. הקבוצה מחליטה כיצד לפעול למען ניצחון המאבק שבחרו.

נספח א'

מאבקים למען עצמי	מאבקים למען הכלל
להחזיק את השלט של הטלוויזיה	לבטל מבחן לכל הכיתה שנקבע יום אחרי חופשה
לקבל דמי כיס	לצאת להפגנה נגד התעללות בחיות
לשפר את הציון במבחן חוזר	לצאת להתרמה למען האגודה למלחמה בסרטן
להתאמן קשה כדי לנצח בתחרות ריצה	לבקש להאריך את השיוול השנתי
להשקיע בחזרות של הלהקה כדי לעמוד בשורה בראשונה	להשקיע בחזרות הקשות של הלהקה כדי להיות להקה יותר טובה.

גבעת התחמושת

מילים ולחן: יהורם טהר-לב ויאיר רוזנבלום

ואיש אי אנה לא שאל
מי שהלך ראשון נפל
צריך היה הרבה מזל
על גבעת התחמושת.

מי שנפל נסחב אחור
שלא יפריע לעבור
עד שנפל הבא בתור
על גבעת התחמושת

אולי היינן אריות
אך מי שעוד רצה לחיות
אסור היה לו להיות
על גבעת התחמושת

החלטנו לנסות לפוצץ את הבונקר שלכם בבזקה.
הבזקה עשתה כמה שריטות לבטון. החלטנו לנסות בחומר נפץ.
חיכיתי מעליהם עד שחזר הבחור עם חומר הנפץ.
הוא היה זורק לי חבילות חבילות, ואני הייתי מניח את החבילות
אחת, אחת בפתח הבונקר שלהם.
להם היתה שיטה: קודם זרקו רימון, אחר כך ירו צרור, אחר כך נחו.
אז בין צרור לרימון, הייתי נגש לפתח הבונקר שלהם ושם שם את
חומר הנפץ. הפעלתי את חומר הנפץ והתרחקתי כמה שיכולתי.
היו לי ארבעה מטר לטרמן, כי גם מאחורי היו לגיונרים.
אני לא יודע למה קיבלתי צלי"ש, בסך הכול רציתי להגיע הביתה
בשלום.

בשבע, שבע ועשרים
אל בית הספר לשוטרים
אספו את כל הנשאים
מגבעת התחמושת.

עשן עלה מן הגבעה
השמש במזרח גבהה
חזרנו על העיר שבעה
מגבעת התחמושת.

חזרנו אל העיר שבעה
עשן עלה מן הגבעה
השמש במזרח גבהה
על גבעת התחמושת.

על בונקרים מבוצרים
ועל אחיט הגברים
שנשארו שם בני עשרים
על גבעת התחמושת.

היה אז באותו היום השני למלחמה בירושלים.
האופק החוויר במזרח, היינן בעיצומו של הקרב
על גבעת התחמושת. לחמנו שם מזה שלוש שעות.
התנהל קרב עקשני, קטלני, הירדנים נלחמו בעקשנות.
זה היה יעד מבוצר בצורה בלתי רגילה. בשלב מסוים
של הלחימה נשארו לידי ארבעה חיילים בלבד.
עלינו משם בכוח של שתי פלוגות. לא ידעתי היכן
האחרים, כיוון שהקשר עם דודיק המ"פ נתק עוד
בתחילת הקרב. באותו רגע חשבתי שכולם נהרגו.

בשתיים, שתיים ושלושים
נכנסו דרך הטרשים
לשדה האש והמוקשים
של גבעת התחמושת.

מול בונקרים מבוצרים
ומרגמות מאה עשרים
מאה וכמה בחורים
על גבעת התחמושת.

עמוד השחר עוד לא קם
חצי פלוגה שכבה בדם
אך אנו כבר היינן שם
בגבעת התחמושת.

בין הגדרות והמוקשים
השארו את החובשים
ורצנו אבודי חושים
אל גבעת התחמושת.

ירדנו אל התעלות
אל הכוכים והמסילות
ואל המוות במחילות
של גבעת התחמושת.

באותו רגע נזרק רימון מבחוץ. בנס לא נפגענו.
חששתי שהירדנים יזרקו רימונים נוספים.
מישהו היה צריך לעלות למעלה להשיג.
לא היה זמן לשאול מי מתנדב, שלחתי את איתן.
איתן לא היסס לרגע, עלה למעלה והתחיל להפעיל
את המקלעון.
לפעמים היה עובר אותי והייתי צריך לצעוק לו שיישאר
בקו שלי.
ככה עברנו איזה שלושים מטר.
איתן היה מחפה מלמעלה ואנחנו טיהרנו את
הבונקרים מפנים,
עד שנפגע בראשו ונפל פנימה.

הקרבת גבעת התחמושת

הקרבת גבעת התחמושת (6 ביוני 1967), קרבת שהתנהל בירושלים בין כוחות הצבא הירדני לבין כוחות ישראליים במהלך ששת הימים. נחשב לאחד מן הקרבות הקשים והעקובים מדם בתולדות צה"ל, ולסמל המערכה על העיר העתיקה.

גבעת התחמושת נמצאת בצפון ירושלים, בין שכונת שייח' ג'ראח בעיר המזרחית לבין שכונת רמות אשכול שקמה אחרי המלחמה, בסמוך לקו הגבול שהפריד בשעתו בין העיר המזרחית והמערבית. כינויה ניתן לה משום שבתקופת המנדט הבריטי שימשה כמקום אחסנת התחמושת של ביה"ס המנדטורי לשוטרים, הסמוך אליה.

במאי 1948, במהלך מלחמת העצמאות, נכבשה הגבעה מידי כוחות האצ"ל, שהחזיקו בה על ידי כוחות הלגיון הירדני. לאחר כיבוש הגבעה החלו הירדנים לבצר את הגבעה בבונקרים, תעלות ועמדות רבות, והמשיכו בפעילותם זו עד שנת 1967.

ב-5 ביוני 1967 פרצה מלחמת ששת הימים, ומיד נפתחו קרבות בחזית ירדן. בבוקר אותו יום חצה הצבא הירדני את הגבול בירושלים, כבש את מתחם ארמון הנציב והקיף למעשה את הר הצופים, שנתר כמובלעת ישראלית בשטח הירדני לאחר מלחמת העצמאות.

עם פרוץ הקרבות בחזית זו הוזעקה לאזור חטיבת ירושלים וחטיבת השריון "הראל", ומשימתם הייתה הבקעת הקו הירדני בצפון העיר וחבירה להר הצופים, על מנת למנוע את כיבושו על ידי הירדנים. גדודי החטיבה חולקו למשימותיהם, ועל גדוד 66 הוטלה משימת כיבוש מתחם גבעת התחמושת וביה"ס לשוטרים, ובהמשך, כיבוש שכונת שייח' ג'ראח הסמוכה.

ההבקעה אל מתחם גבעת התחמושת וביה"ס לשוטרים החלה בשעה 02:30, אור ל-6 ביוני, כאשר שתיים מפלוגות הגדוד פרצו את הגדרות המובילות אל היעד, טיהרו את מתחם ביה"ס לשוטרים והמשיכו בהתקדמות לשייח' ג'ראח, ואילו שתי הפלוגות הנותרות לחמו בגבעת התחמושת עצמה.

עם פריצת הגדרות המובילות אל היעד, התקדמה פלוגה ב' בתעלה המצויה למרגלות ביה"ס לשוטרים, וטיהרה אותה עד הגעתה אל שיפוליה הדרומיים של גבעת התחמושת. בשלב זה ספג הכוח אבדות כבדות, ולפיכך הוחלט כי פלוגה ג' תחדור לגבעה עצמה ותכבוש אותה מידי הירדנים. פלוגה ג' התקדמה אל גבעת התחמושת תוך סיוע ארטילרי, ונתקלה בהתנגדות ירדנית עזה שארמה לנפגעים רבים, ובהם מרבית מפקדי הכוחות, ולעיכוב תנופת הלחימה על היעד.

בניסיון לחדש את המתקפה הוזעקה פלוגה ב', ששימשה עתודה בשלב זה ונעצרה כאמור במבואות גבעת התחמושת.

הכוחות התקדמו תוך לחימה קשה בתעלות, שאילצה רבים מן הלוחמים לחשוף את עצמם לירי החיילים הירדנים, על מנת לאפשר את המשך הלחימה. עם איגוף הגבעה הגיעו כוחות פלוגה ג' ופלוגה ב' אל "הבונקר הגדול" - עמדה שקירותיה עשויים בטון בעובי 40 ס"מ, ובה שני חדרים. עם פיצוץ "הבונקר הגדול" וסיום איגוף הגבעה על ידי הכוחות השונים שפעלו בה, תם קרב גבעת התחמושת (לאחר כשש שעות לחימה).

במהלך הקרב נהרגו 24 מלוחמי צה"ל ועשרות נפצעו. 15 מן הלוחמים זכו בעיטורי גבורה על חלקם בקרב. 70 לוחמים ירדנים נהרגו בקרב.

עם תום הקרב חברו כוחות חטיבת הצנחנים אל מובלעת הר הצופים ולאחר מכן השלימו את כיבוש העיר עתיקה.

בעיני היסטוריונים צבאיים רבים נחשב הקרב על גבעת התחמושת כאחד המהלכים המכריעים בכיבוש העיר המזרחית, ואילו מהלכי הקרב ובעיקר מעשי גבורה והקרבה עצמית של רבים מן הלוחמים, הפכו לחלק מרכזי במורשת הקרב הצה"לית ובאתוס הגבורה של מדינת ישראל ככלל.

בשנת 1975 הוקם בגבעת התחמושת אתר הנצחה ממלכתי לטפלים בקרבות ירושלים במלחמת ששת הימים. ומדי שנה מתקיים בו טקס יום ירושלים.

פעילות לשכבות ז'-יב'

גבורה וצדקת הדרך

מטרות:

1. החניך יכיר סיפורי גבורה שונים, בהם בחרו אנשים בחירה בסיכום חייהם מתוך מטרה נעלה.
2. החניך יבחן מהן הסיבות לנהוג בגבורה, תוך הכרה בזכותו להגן על עצמעו על מנת להקים חברת מופת בישראל.

מהלך הפעילות:

חלק א'

1. פזרו על הקירות בחדר, פלקטים המכילים את סיפורם של יהודה קן-דרור, זרובבל הורוביץ, נתן אלבז, שלמה ז'כלינסקי (נצר אחרון) וחנה סנש (נספח א').
2. בקשו מהחניכים להסתובב בין הפלקטים ולבחור את הסיפור אליו הכי התחברו.
3. ערכו סבב ובו בקשו מכל אחד לספר על הסיפור שבחר. השתמשו בשאלות מנחות:
 - ❖ מדוע בחרת בסיפור זה?
 - ❖ מה גרם לך להתחבר לדמות?
 - ❖ מה לא שגרתי בבחירות של האדם הזה?
 - ❖ מה הניע אותו לבחור את הבחירות שבחר?

חלק ב'

1. הצג בפירוט את הרקע למכתב השמיניות של ילדי גימנסיה הרצליה משנת 43 והצג בפני החניכים את המכתב עצמו (נספח ב').
2. יש לחלק את החניכים לשתי קבוצות. קבוצה בעד עזיבת ספסל הלימודים וקבוצה נגד. הדילמה המרכזית היא- האם לסיים את שנת הלימודים או להתגייס במייד לשרות הכוחות הלוחמים ובכך גם לסכן את חייהם לפני גיל 18. יש לתת לכל קבוצה כ-10-5 דקות להכין את טענתיה בצורה המשכנעת ביותר.
3. לאחר שהקבוצות מסיימות את טענתיהן החלו בדיון כשכל אחד אומר את דעותיו האמיתיות.

למדריך- זכור! תפקידך כמדריך הוא לפתח שיחה מורכבת, הקשה על חניכך ושובר את המובן מאליו בתוך השיחה.

4. סיים את הדיון בשאלות שיובילו לחלק הבא:

❖ בעבור מה הייתם מוכנים לסכן את חייכם?

❖ האם יש רעיונות שבשמם הייתם מסכמים את חייכם.

חלק ג'

1. קרא קטע מתוך נאומו של רבין בסיום מלחמת ששת הימים:

“הטייסים שפגעו במטוסי האויב במידה רבה כזאת של דייקנות עד שאין איש בעולם מבין איך זה קרה ומחפשים לדבר פירושים טכנולוגיים בתחומי הנשק הסודי, השיריונאים שעמדו והיכו באויב אף כאשר איכות ציודם נחותה הייתה, הלוחמים בזרועות האחרות של צה"ל שיכלו לאויב בכל מקום על אף עדיפותו וביצוריו- כל אלה לא רק גילו אומץ קרב וקור רוח. הם גילו גם אמונה עזה בצדקתם, ידיעה שרק היחלצותם האישית על הגדולה בסכנות תביא לארצם ולמשפחתם את הניצחון, שאם לא יושג פירושו של דבר יהיה כליה. ועוד, בכל הגזרות בלטו בעדיפותם המפקדים של צה"ל בכל הדרגים על פני מפקדי האויב. התושייה, התבונה, הנכונות, כושר האלתור, הדאגה לחייל, ובעיקר ההליכה קדימה לפני פיקודיהם- כל אלה אינה טכניקה או עניינים של חומר. אין להם הסבר סביר אלא במונחים של הכרה עמוקה במוסריותה של מלחמתם. גילויים אלה ראשיתם ברוח וסופם ברוח, התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, של הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם- להבטיח קיום האומה במולדתה, לקיים, ואפילו יהיה זה במחיר חייהם, זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו בשלום ובשלווה, כעם חופשי ועצמאי. צבא זה, שעמדה לי הזכות לעמוד בראשו במלחמה הזאת, מהעם בא ואל העם חוזר. עם המתעלה בשעת דוחק והיכול לכל אויב בזכות רמתו המוסרית, הרוחנית והנפשית העומדת לו בשעת מבחן.”

2. דיון קצר על הטקסט:

❖ לפי רבין, מה הסיבות שחיילים בצבא שלנו מוכנים להקריב?

❖ מה היא אותה הכרה עמוקה במוסריותה של המלחמה?

❖ מה היא אותה שליחות עליונה?

סיכום:

הלוחמים שקראנו עליהם בהתחלה היו מוכנים להקריב את חייהם כי האמינו בצדקת דרכה של הלחימה, שמטרתה לאפשר את קיומה של מדינת ישראל בארץ ישראל. סביר להניח מאוד שאם חייהם היו נמשכים היו פועלים בבנייתה של החברה בישראל לכיוונים בהם מאמינים. ניתן לקרוא/לשיר לסיום את השיר “אין לי ארץ אחרת” (נספח ג').

יהודה קן-דרור

8) בפברואר 1935- 3 בינואר 1957. חייל צה"ל שנפצע במבצע קדש, בקרב המיתלה, עת נהג בג"פ לאורך המיצר כדי למשוך אליו את אש החיילים המצרים על מנת שייחשף מסתורם. הוא נפטר מפצעיו כעבור כחודשיים. על מעשה זה זכה לאחר מותו בעיטור הגבורה, העיטור הגבוה ביותר שניתן בצה"ל. יהודה קן- דרור נולד בירושלים, בן לשמחה ושלמה, ילידי ישראל. משפחת קן- דרור לדורותיה הרבים נולדו וגדלו בירושלים. יהודה היה אחד מעשרה ילדים במשפחה. אחיו, אליהו מזרחי, נהרג במלחמת העצמאות. למשך שנים מספר שונה שם משפחתה של קן- דרור למשפחת מזרחי, וכל כן במצבתו של אליהו, נרשם "אליהו מזרחי".

בדצמבר 1953 התגייס לצה"ל ושירת בחטיבת הצנחנים, ובמבצע קדש לחם כחייל מילואים כנהג הג"פ של סא"ל אהרון דויד, מפקד גדוד מילואים, ונמנה עם הכוחות שלחמו במעבר המיתלה. ב-31 באוקטובר 1956, הסכים לנהוג בג"פ אל תוך מעבר המיתלה, בפעולה שהסיכויים לצאת ממנה חיים היו קלושים ביותר, על מנת למשוך אליו את אש הלוחמים המצרים שהסתתרו במעבר, ובכך לסייע לאתר את עמדותיהם.

קן- דרור נסע לאורך 500 מטרים, ובמהלך נסיעתו נרתה עליו אש עזה. במהלך נסיעתו ספג קן- דרור פגיעות רבות מאש המצרים, ונפצע באורח אנוש. חבריו ליחידה חשבו שנהרג, אך לאחר שעות אחדות הצליח לזחול אליהם. כעבור חודשיים, ב-3 בינואר 1957, מת מפצעיו.

על פעולה זו זכה לאחר מותו בעיטור הגבורה, העיטור הגבוה ביותר שניתן בצה"ל, על "מעשה גבורה עילאית שנעשה נכח פני האויב, תוך חירוף נפש".

חנה סנש

חנה סנש נולדה ב-17 ביולי 1921 בבודפשט שבהונגריה למשפחת משכילים. אביה, בלה סנש, היה עיתונאי, סופר ילדים ומחבר מחזות תיאטרון וקומדיות, שנפטר שהייתה בת שש. סנש התקבלה לבית ספר פרוטסטנטי לבנות, אך כאשר נבחרה למועצה הספרותית של בית הספר, נמנעה ממנה מימוש הבחירה מסיבות אנטישמיות. היא נעשתה ציונית נלהבת לטכח האנטישמיות בהונגריה.

בשנת 1939 עלתה לארץ ישראל, למדה שנתיים בבית הספר של חנה מייזל שוחט בנהלל, והצטרפה לקבוצת צעירים שהקימו את קיבוץ שדות ים. בתקופה זו אף הדריכה בקן קריית חיים של הנער העובד והלומד.

ב-1943 התנדבה לצבא הבריטי, והצטרפה לקבוצת צנחנים שנועדו לצנח על אדמת אירופה, במסגרת המאבק בגרמניה הנאצית. לצורכי התקשורת, השתמשה סנש בשם הצופן "הגר". ב-15 במרץ 1944 צנחו חנה סנש וחבריה בקרואטיה, ליד הגבול ההונגרי, שם הצטרפו לקבוצת פרטיזנים מקומית. ביוני 1944 חצתה את הגבול להונגריה ונתפסה על ידי חיילים הונגרים. היא נשלחה לכלא בבודפשט, שם נחקרה בעיניים.

סנש הועמדה לדין באשמת ריגול ובגידה במולדת (שהרי נולדה בהונגריה), אך עוד קודם שהסתיים משפטה היא הוצאה להורג, ב-7 בנובמבר 1944, בהיותה בת 23. קטעים מיומנה פורסמו לאחר מותה, וביניהם הציטוט הבא שנכתב ביום הולדתה ה-18, 17 ביולי 1939:

"איני זוכרת אם סיפרתי כבר שאני ציונית. אני מרגישה עכשיו שיהודייה אנכי בכל מאודי... אני מתגאה ביהדותי ומטרת העליונה לישראל ולהשתתף בבנייתה... היום יום הולדתי, בת שמונה עשרה אני. רעיון אחד מעסיק אותי בלי לחדול- ארץ ישראל. מקום אחד יש בעולם שלשם איננו נפלטים, אף לא מהגרים, אלא באים הביתה- ארץ ישראל.

זרובבל הורוביץ

תיאור המעשה: ביום ה-27 במרס 1948, בנבי דניאל, שימש המ"כ הורוביץ ז"ל, בתור מפקד "פורץ המחסומים" בשיירה, שהותקפה על ידי כנפיות האויב. בראותו שאפסה התקווה לו ולחבריו להיחלץ מהמשוריון, פקד על השלמים בגופן שבמכונת לחמוק ממנה ולהצטרף ליתר אנשי השיירה, בעוד הוא יחפה עליהם בנשקו. גם לאחר זאת לא נסוג, אלא הוסיף להגן על הפצועים, שנשארו בתוך המכונת. לפי השערה, פוצץ את המשוריון על עצמו ועל חבריו הפצועים, ברגע שנאש מכל אפשרות של הצלה, כדי למנוע נפילה בידי האויב. על מעשה זה הוענק לו: עיטור הגבורה ניסן תשל"ג אפריל 1973, משה דיין, שר הביטחון.

נתן אלבז

בן מסעוד ורחל, המיוחסים לשושלת רבנים ידועי-שם. נולד ב"ז בתשרי תרצ"ג, 17 באוקטובר 1932 בצפרו שבמרוקו. אחד מחבריו מספר, כי עוד בשנת 1948 רצה לעלות במסגרת עליה ב', אלא שהוריו עיכבו בעדיו. לבסוף, בשנת 1951, עלה בידו לעזוב את הבית כשהוריו לא ידעו לאן פנו מועדות. בינואר 1952 גויס לצה"ל. ביום ח' באדר א' תשי"ד, 11 בפברואר 1954, עסק בפירוק רימונים באוהלו בתור תפקיד שהוטל עליו ותוך כדי הופעל אחד מהם. בהרגישו כי סכנה צפויה לחבריו הנמצאים בקרבת מקום, מיהר להתרחק מהם בריצה כשהוא לוחץ את הרימון לחזהו- וכך מצא את מותו. מעשה גבורה בלתי רגיל זה צוין לשבח על ידי הרמטכ"ל, רב-אלוף משה דיין. הובא למנוחות עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול. ביום העצמאות תשי"ד הכריזה התאחדות עולי צפון-אפריקה בישראל במעמד שרים, חברי כנסת, נציגי צה"ל וקהל רב, על הקמת מועדון ובספרייה בירושלים להנצחת שמו. נתן אלטרמן הקדיש את אחד משיריו ב"הטור השביעי" לזכר "החייל אלבז". שש שנים אחרי נפלו ניטע בדימונה גן ציבורי על שמו.

שלמה זייכלינסקי- נצר אחרון

שלמה, בנם של באשה ויעקב, נולד ביום " בסיוון תרפ"ט (18.6.1929) בפולין, בעיירה נדג'ין. עד סוף המלחמה נשלחו להשמדה כ-90 אחוז משלושה ורבע מיליון היהודים שחיו בפולין, ביניהם גם מרבית יהודי נדג'ין. שלמה ומשפחתו נשלחו גם הם לגטו ורשה כבר בתחילת המלחמה. כשהחלה הוצאת היהודים להשמדה נמלטו שלמה ואחיו הקטן מהגטו ומצאו להם מקלט בבית נצרי, עד שמלשינים הסגירו אותם לידי הנאצים. אחיו של שלמה נרצח לנגד עיניו. רק הוא הצליח להינצל בשל מראהו הארי, וזכה לראות את תום המלחמה.

שלמה הלך והתקרב לרעיון הציוני, והצטרף לקבוצת נער שזה היה דגלה. שלמה וחברו יצאו לדרך בסוף שנת 1945, ולאחר תלאות ומכשולים הצליחו להגיע לבסיס העלייה בפרנקפורט שבגרמניה. כעבור חודשיים וחצי, ב-26 במרס 1946, עלו לארץ במסגרת "עליית הנער". בארץ התחנך שלמה במשך שנתיים בחברת נער עולה בקיבוץ רמת יוחנן שבצמק זבולון. כאן זכה לכינוי "ג'ינג'י", על שם צבע שערותיו.

כאשר פרצו בארץ המאורעות שבישרו את מלחמת העצמאות החליט שלמה להצטרף לשורות "ההגנה". משגברו ההתקפות בסביבה מילא ברצון רב את חובתו בשמירה ובהגנה במסגרת חטיבת "כרמלי"- חטיבה מס' 2. הקרבות על קיבוץ רמת יוחנן וסביבתו החלו במחצית אפריל 1948, הקרב החל ב-12 באפריל 1948 והתנהל במשך חמישה ימים רצופים. על ימי ההכנות והקרב מספר חברו של שלמה: "ימים אחדים לפני פרוץ ההתקפה על רמת יוחנן שמרנו יחד על באותה עמדה, כל הלילה שוחחתי על עתידנו. היה ליל ירח, כוכבים נצצו והשיחה התגלגלה לה לאטה. נראה לי כאילו הרגיש וידע שלמה את הצפוי לו. עם ההתקפה התנדב שלמה לכיתת פל"ם (פלוגות משמר) ושם נתן את חלקו".

ביום ה' בניסן תש"ח (14.4.1948), בשעת התקפה גדולה על הקיבוץ, יצא שלמה עם כיתת אנשים להגן על הכרם מפני האויב. שלמה היה בן תשע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין ברמת יוחנן. לימים, הועבר לבית העלמין החדש בקיבוץ.

במלאת שנה לנפילתו הספידוהו חבריו: "הוא איננו יותר, אבל רוחו חיה בתוכנו. רוחו תחיה לעד בתוך כל אחד מחברי חברתו. רוחו יהיה מאור בדרכי כל חבריו. דמו יתבע מכל חבריו להמשיך, להמשיך במפעל, שהוא הקדיש את כל כוחו ומרצו, במפעל הנקרא חברה".

נספח ב'

רקע למדריך- מכתב השמיניות הוא כרוז שנכתב בשנת 1943 על ידי חברי המחנות העולים והצופים בישראל וקרא לתלמידי כיתות י"ב לעזוב את לימודיהם ולהתגייס לצבא הבריטי או לפלמ"ח. באוקטובר 1942, על רקע התקרבותו של צבאו של רומל לארץ ישראל, והתפרסמות הידיעות על השואה ביישוב, תנעת המחנות העולים החליטה על גיוס כלל הכשרותיה לפלמ"ח והייתה שקועה בוויכוח פנימי על שאלת הפסקת לימודי השמיניות של חניכיה. בשלב הראשון הוחלט כי בטרם קבלת החלטה דרושה הכנה חינוכית וארגונית. התגבשו גרעינים במסגרת שנקראה "החוג העולה" שהכשירה אותם לקראת גיוס- אולם רק בתום תקופת הלימודים. לא רק הלחץ מבחוץ על ידי ההורים והמורים השפיע על החניכים בשאלת עזיבת הלימודים, גם בין החברים עצמם היו התלבטויות האם וויתור על תעודת הבגרות הוא מעשה נכון.

ב-22 ביוני 1942 פרסמו מוסדות היישוב צן גיוס כללי, לכל הרווקים והנשואים בלי ילדים עד גיל 45. הצו נתן אפשרות בחירה בין גיוס לצבא הבריטי לבין גיוס לפלמ"ח. בצו נכלל "סעיף מיוחד" שפטר את תלמידי בית הספר הלומדים לבגרויות מחובת הגיוס. סעיף זה למעשה הבדיל בין הנער העובד, שחויב על פי הצו לעזוב את מקומות עבודתו ולהתגייס ובין הנער הלומד שהמשיך את לימודיו כרגיל. תנעת הנער העובד התנגדה לסעיף מפלה זה. גם התנעות הנער הלומד, ובייחוד בתנעת המחנות העולים התגבשה תנעה של חניכים שקראה להפסקה מיידית של הלימודים וגיוס שכבת י"ב לפלמ"ח. בשנת 1943 התארגנה קבוצת תלמידי הכיתה השמינית (י"ב) מתנעות הנער הצופים ומחנות העולים וכתבו כרוז שכונה "מכתב השמיניות". הכרוז פנה אל מוסדות היישוב, בקריאה לבטל את "הסעיף המיוחד" בצו הגיוס הכללי שפטר את הנער הלומד משירות, ואל הנער עצמו בקריאה לעזוב את ספסל הלימודים על דעת עצמו ולצאת לגיוס לפלמ"ח, לצבא הבריטי או להתיישבות. במכתב מציינים הנערים כי תעודת הבגרות של הנער צריכה להיכתב בעשיית ההיסטוריה, דהיינו בהתגייסות למערכה על ארץ ישראל.

מכתב השמיניות הראשון 1943

"אנו קבוצת תלמידים של המחלקות השמיניות קמנו והפסקנו את הלימודים וויתרנו על תעודת הבגרות ויצאנו להתגייסות. מצפוננו והכרתנו שוב לא נתנו לנו לחכות ולדחות את התגייסותנו...איך חיים אנו את השנה הזאת, שנת תש"ג, השנה האיומה ביותר בתולדותינו, כאשר רוצחים את עמנו איברים איברים...חדורי הכרה זאת קמנו, קבוצת תלמידים ראשונה, הפסקנו את הלימודים, הלכנו למשק אשדות יעקב, כדי להתרכז יחד ולהתגייס בצוותא לתפקידי התגוננות...הננו קוראים אליכם: הצטרפו אלינו. אל תשהו יותר את גיוסכם והפסיקו את הלימודים מידי!... נהיה ראויים לתעודת הבגרות אשר ההיסטוריה היהודית המרה תעניק לנו! בואו, בואו הכול!"

פעילות המתאימה לכל השכבות

פעילות מוזיקה ישראלית

מטרות:

1. לחגוג את יום העצמאות דרך מוזיקה ישראלית.

2. הנאה ושמחה.

מהלך הפעילות:

מחלקים את החניכים לפי שירים ישראלים- כל חנך מקבל פתק עם שיר, עליו להסתובב בחדר ולשיר אותו ותוך כדי להקשיב מי שר את אותו שיר ולחבור אליו לקבוצה.

חלק א'- תחרויות בקבוצות

❖ שירים בפנטומימה- כל קבוצה מקבלת פתקים המכילים שירים ישראלים ועליה להעביר לשאר הקבוצות את השירים בפנטומימה.

❖ תחרות זיהוי שירים ישראלים- מקליטים מראש התחלות של שירים ישראלים ועורכים תחרות זיהוי שירים. כל קבוצה בתורה מנסה לנחש את השיר וכאשר היא מזהה על הקבוצה לשיר את השיר כולו ביחד.

❖ לרשום כמה שיותר... לרשום כמה שיותר שמות של זמרים ישראלים, להקות ישראליות ועוד.

❖ להכין רשימת שירים ישראלים לפי הא'-ב'- שיר לכל אות.

❖ תן קו- לנסות לזהות על ידי ציור שם של שיר ישראלי או חלק משיר ישראלי.

חלק ב'- ריקודי עם

מכינים מראש דיסק המכיל שירים של ריקודי עם שאתם מכירים ומלמדים את החניכים ורוקדים איתם.

חלק ג'- ארוחה ישראלית

סיום הערב בהכנת פלאפל, סלט וכמובן מה שתרצו להוסיף. בתיאבון 😊

חידון ליום העצמאות

1. "חוזה המדינה הוא כינויו של:

- ❖ בן גוריון, מראשי הציונות וראש הממשלה הראשון.
- ❖ מנחם בגין, מראשי האצ"ל, שפעל נגד הבריטים בתקופת המנדט.
- ❖ בנימין זאב הרצל, מראשי הציונות ומייסד הציונות כתנועה לאומית.
- ❖ יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח.

2. "ההעפלה" היא:

- ❖ העלייה הבלתי לגאלית של יהודים לארץ ישראל.
- ❖ נקראה עלייה ב' - כניסה לא חוקית לארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי.
- ❖ עלייה, שארגן המחתרות לארץ ישראל, על אף התנגדות הבריטים.
- ❖ כל התשובות נכונות.

3. בתאריך ה-29.11.1947:

- ❖ אחרוני הבריטים עוזבים סופית את ארץ ישראל.
- ❖ הצהרת בלפור על הקמת בית לאומי ליהודים בארץ ישראל.
- ❖ הוחלט באו"ם על הקמת שתי מדינות בארץ ישראל, מדינה יהודית ומדינה ערבית.
- ❖ הכרזת העצמאות של מדינת ישראל על ידי דוד בן גוריון.

4. יום ההולדת של מדינת ישראל חל ב...

- ❖ י"א באדר.
- ❖ כ"ט בטבמבר.
- ❖ א' תשרי.
- ❖ ה' באייר.

5. מלחמת העצמאות פרצה:

- ❖ יום לאחר הצהרת בלפור.
- ❖ יום לאחר הכרזת המדינה - 15.5.1948.
- ❖ יום לאחר ההחלטה באו"ם ב-30.11.1947.
- ❖ לאחר הסתלקות הבריטים מהארץ.

6. העלייה ההמונית לארץ ישראל החלה:

- ❖ לאחר הפרעות ברוסיה, בשנת 1882.
- ❖ בתקופת השואה, במהלך מלחמת העולם השנייה.
- ❖ מיד לאחר הקמת המדינה, במהלך שנות החמישים והשישים.
- ❖ בעלייה השנייה, במהלך השנים 1904-1914.

7. נשיא המדינה השני של ישראל היה:

- ❖ זלמן ש"זר.
- ❖ יצחק בן צבי.
- ❖ אפרים קציר.
- ❖ חיים ויצמן

8. מלחמת ששת הימים - יוני 1967 התנהלה ב...

- ❖ התנהלה בשתי חזיתות בלבד - ברמת הגולן ובסיני.
- ❖ התנהלה בארבע חזיתות - סוריה, לבנון, ירדן ומצרים.
- ❖ התנהלה בעומק לבנון עד פאתי ביירות.
- ❖ בשלוש חזיתות, ובסופה כבשנו את כל סיני, את יהודה ושומרון ואת רמת הגולן.

9. הרמטכ"ל במלחמת ששת הימים היה:

- ❖ יצחק רבין.
- ❖ דוד אלעזר.
- ❖ משה דיין.
- ❖ מוטה גור.

10. ירושלים המזרחית והכותל המערבי נכבשו במהלך:

- ❖ מלחמת העצמאות.
- ❖ מלחמת יום הכיפורים.
- ❖ מבצע קדש.
- ❖ מלחמת ששת הימים.

11. ראש ממשלת ישראל במלחמת יום הכיפורים:

- ❖ לוי אשכול.
- ❖ יצחק רבין.
- ❖ מנחם בגין.
- ❖ גולדה מאיר.

12. יוני נתניהו ז"ל נפל במהלך:

- ❖ "מבצע קינח" - בקרב על החרמון במלחמת יום הכיפורים.
- ❖ "מבצע אנטבה" - מבצע לשחרור החטופים באוגנדה בשנת 1976.
- ❖ "מבצע שלום הגליל" - בקרב על כיבוש הבפור.
- ❖ "מבצע יואב" - במלחמת העצמאות באזור נגבה.

13. המנהיג הערבי הראשון שעשה שלום עם מדינת ישראל היה:

- ❖ אנאר סאדאת, נשיא מצרים.
- ❖ חוסיין, מלך ירדן.
- ❖ באשאר אסד, נשיא סוריה.
- ❖ עבדאללה, מלך ירדן.

14. מלחמת שלום הגליל ארכה:

- ❖ כשנה וחצי - מעבמבר 1947 ועד מרץ 1949.
- ❖ 18 שנים - מיוני 1982 ועד מאי שנת 2000.
- ❖ שישה ימים - 5 ביוני 1967 ועד 10 ביוני 1967.
- ❖ כשבועיים - מ-6 באוקטובר 1973 ועד 24 באוקטובר 1973.

15. האינתיפאדה הראשונה הייתה:

- ❖ "מלחמת האבנים" - בה השתמשו הפלסטינים ביידוי אבנים ונשק מאולתר אחר.
- ❖ התקוממות אלימה, שהחלה בשנת 1987 והסתיימה בהסכם אוסלו.
- ❖ התקוממות של הפלסטינים ביהודה, שומרון ועזה נגד השלטון הישראלי.
- ❖ כל התשובות נכונות.

מתכון לפלאפל

(ל-25 כדורים בערך)

מצרכים:

- 2 כוסות גרגירי חומוס, מושרים במים למשך 12 שעות בערך.
- פירורים משתי פרוסות לחם שחור (אפשר לפורר במעבד מזון).
- 5 שיני שום קצוצות.
- 2 כפיות מחוקות של סודה לשתיה.
- שליש כוס פטרוזיליה קצוצה.
- חצי בצל קטן קצוץ.
- כף גדושה של גרגירי שומשום.
- כפית כמון.
- כפית פפריקה.
- מלח (פחות מכפית מחוקה) ופלפל.
- שמן לטיגון עמוק.

אופן ההכנה:

- א. שוטפים ומסננים את גרגירי החומוס ומכניסים למעבד מזון עם השום, הבצל והתבלינים (אם יש לכם מטחנת בשר אז עדיף להשתמש בה ואפשר לוותר על כל הלחם או על חלקו). מעבדים עד לקבלת מרקם משחתי גס ולח. אם צריך מוסיפים קצת מים.
- ב. מעבירים לקערה, מוסיפים את שאר החומרים ומערבבים היטב. כדאי לטעום את התערובת- אל תיבהלו, הטעם צריך להיות עז יותר מהתוצאה הסופית.
- ג. מכסים ומניחים בצד (הכי טוב במקרר) לחצי שעה עד שעה.
- ד. מחממים שמן עמוק (צריך להיות חם אבל לא רותח).
- ה. מוסיפים את הסודה לשתיה ומערבבים היטב.
- ו. יוצרים כדורים ומטגנים עד לקבלת צבע של פלאפל.

